

FÖRSVARsutredningarna

TVÅ för vårt försvars framtid avgörande utredningar ha i dagarna igångsatts. Den ena inom försvarsdepartementet för att framlägga en femårsplan för försvaret i sin helhet, den andra inom socialdepartementet för att åstadkomma samordning mellan hemortsförsvarets olika grenar.

De sista två årens rastlösa arbete på våra försvarsanstalters stärkande har främst tagit sikte på att forcera, genomföra och påbygga 1936 års försvarsordning. Behovet av en ständigt hög krigsberedskap har gjort denna arbetsmetod nödvändig. Naturligtvis har det under sådana förhållanden mött svårigheter att i önskvärd utsträckning ta hänsyn till de genomgripande förändringar i krigföringen, som världen under den nu rasande jättedrabbningen fått bevittna.

Då det militära organisationsarbetet har hunnit så långt att man kan gå till en förnyad omprövning av vårt militära problem i hela dess vidd, är emellertid tiden inne för en mycket radikalare omläggning av försvaret efter de senaste krigserfarenheterna än vad tidigare varit möjligt. Slutledningarna måste visserligen dragas med en viss försiktighet, eftersom ännu många nya erfarenheter kunna emotses, men de stora riktlinjerna för utvecklingsförloppet skönjas uppenbarligen redan nu.

Före den stora kraftmätningen funnos stora frågetecken framför flygets roll i ett kommande krig. Dessa ha nu i många fall bortfallit. Sålunda är det utan vidare klart att anfallsmöjligheterna från luften visat sig så stora, att begreppet krigsskådeplats undergått en fullständig omvärdering och nu måste inbegripa även hela det område bakom den egentliga fronten, som kan nås av fiendens flyg. Det kvarstår sålunda endast en gradskillnad mellan de områden, där markstridskrafterna operera, och de bakomvarande. Och gränsen mellan dessa områden kan snabbt ändra karaktär genom luftlandsättningar eller pansarframstötter.

Flygets möjligheter i kampen mot lant- och sjöstridskrafter ha också på ett övertygande sätt kommit till synes. Dessas organisation och användning måste därför starkt påverkas i riktning mot mindre förband och ökad rörlighet.

Hur obegränsade än de resurser äro som kunna stå en krigsmakt till buds, visar erfarenheten, att intet land kan skaffa sig så starka flygstridskrafter att full trygghet mot fientligt luftangrepp kan ernås. Ju starkare det egna luftvapnet är, desto mindre äro emellertid självfallet riskerna. Så långt hänsynen till övriga försvarsgrenars nödvändiga behov medger bör därför vårt flygvapen byggas ut. Därvid måste otvivelaktigt stor uppmärksamhet ägnas åt att stärka de med lant- och sjöstridskrafterna samverkande formationerna. I övrigt hänvisas till efterföljande artikel.

Trots flygvapnets utveckling har sjövapnet hävdad sin betydelse, icke minst i fråga om handelskriget. Emellertid tvinga erfarenheterna från luft- och sjökriget till en förnyad noggrann omprövning av fartygstyperna, särskilt när det gäller tanken på skepp. Hur den offensiva delen av flottan skall sammansättas kräver också ingående undersökning. Liksom nu är fallet måste givetvis särskilda styrkor finnas för det omedelbara kustförsvaret i samverkan med kustartilleri och lantstridskrafter.

Mest genomgripande torde emellertid de nytillkomna faktorerna i krigföringen påverka våra lantstridskrafterns organisation och uppträdande. Flygets och pansarvapnets möjligheter till snabba och överraskande anfallsföretag praktiskt taget mot hela vårt land kräva framför allt hög beredskap och stor rörlighet hos försvarsstyrkorna. Ett effektivt territoriellt försvar med hög stridsberedskap och god tillgång på slagkraftiga, mycket rörliga reserver är därför försvarets grundelement.

Det territoriella försvaret kräver sålunda en noga avvägd indelning i försvarsområden med klart angivna och avgränsade befälsförhållanden samt tillgång till stridskrafter med ändamålsenlig sammansättning och styrka. Hemvärnet, som genom sin utbredda gruppering och goda stridsberedskap utan tidsutdräkt kan gripa in i ett tidigt skede, måste lämna sin medverkan till att ta emot den första stöten. Försvarsområdets övriga stridskrafter skola snabbt och säkert kunna träda i funktion, varför de måste förfoga över goda transportmedel och stor eldkraft. Det bör även undersökas, om icke vid större sjöar belägna försvarsområden böra tilldelas smärre sjöstridsmedel.

Reserverna måste kunna ingripa såväl i gräns- och kustområdena som överallt i landets inre. Deras uppgift är att förstärka det territoriella försvaret och frambringa avgörandet. Fordringarna på kvalitet och rörlighet måste vara höga. En betydelsefull del av dessa trupper utgöras av pansarförbanden.

Erfarenheten visar att såväl järnvägs- som landsvägskommunikationerna utsättas för förödande skadegörelse genom flyget. Därför är det vanskligt att enbart lita till dessa trafikmedel, då reserverna skola gripa in. Man måste även göra sig förtrogen med tanken på luft- och sjötransporter, och måhända skall det visa sig att fallskärmsförband därvidlag komma väl till pass.

Krigsindustriens problem måste säkerligen bli föremål för förnyade överväganden. Detta gäller icke blott verksamhetens plan- enliga bedrivande utan även fabrikernas skydd mot fientliga företag av olika slag. Inte minst betydelsefulla äro rönen från vårt eget lands fortifikationsarbeten och det därvid uppdagade behovet av en förbättrad utbildning och organisation av försvarets tekniska ledare.

Viktig är även frågan om luftvärnets och det passiva luftförsvarets ordnande. En nödvändig förutsättning för att detta skall kunna ske på ändamålsenligt sätt är att hemortsförsvaret i sin helhet — däri även de olika slagen av frivilliga försvarsorganisationer inräknade — bringas under enhetlig militär ledning. Den befälhavare, som har fått sig det territoriella försvaret anförtrott, måste även bära ansvaret för luftskydd och skogsbrandskydd. Lika väl som bombfällning och kulspruteeld från luften mot bebyggelse, skogar och civilbefolkning är en militär handling, lika väl är försvaret däremot en militär angelägenhet.

En ny försvarsordning kan icke lämna den viktiga frågan om försvarets högsta ledning och förvaltning å sido. Därvid undgår man måhända icke att besinna behovet av en överbefälhavare även i fred med ansvar icke blott på det rent militära området utan även för krigsindustrier och hemortsförsvaret i hela dess omfattning.

De båda beredningar, som skola utreda vårt aktuella försvarsproblem, ha i själva verket så många gemensamma frågor att man kan ifrågasätta, om icke uppdraget hade bort anförtros åt en gemensam expertutredning. Då så ej skett, ligger det så mycket större makt uppå att samarbete redan från början inledes och sedan ständigt upprätthålles. Under alla förhållanden vill man hoppas, att proceduren vid utredningsarbetet denna gång icke skall bli den traditionella: att man först bestämmer de olika försvarsgrenarnas kvoter och därefter fastställer deras organisation. Den svåra avvägningen mellan vapenslagen bör göras enbart efter en värdering av krigserfarenheterna tillämpade på vårt lands behov och resurser.